

Veeteelt publiceert sinds 1988 jaarlijks de productietoppers van het afgesloten melkcontrolejaar. Dit jaar veranderde de rangschikkingmethodiek. Reden genoeg om terug te kijken op de afgelopen 15 jaar. Welke koeien, vaders of bedrijven domineerden de topvijf?

Doordringen tot de topvijf van het melkproductieklassement is op zichzelf al een prestatie, maar een koe die dat kunstje nog vier keer herhaalt moet over een enorm productievermogen beschikken. Twee Nederlandse koeien bleken in staat die prestatie te leveren: Johanna 21a en Sannie 3. Tabel 1 geeft de koeien weer die de afgelopen 15 jaar drie keer of vaker in de topvijf van het productieklassement stonden.

Eén en één is geen twee

MRIJ-koe Johanna 21a (v. Werna's Gerard) van Jan Otten uit Terwolde is tevens in het bezit van het Nederlands record voor levensproductie: 173.240 kg melk. Dat is ruim 20.000 kg meer dan de productie van Sannie 3. 'Sannie 3 bezat nog echte blaarkopeigenschappen, die waren heel sterk', herinnert Piet van der Hulst uit Zeewolde zich nog goed. De Superstardochter kwam uit een zuivere blaarkopmoeder en produceerde in 3026 dagen totaal 153.122 kg melk met 4,31 % vet en 3,34 % eiwit. Deze prestatie bleef ook bij de KI niet onopgemerkt: Santos, een zoon van blaarkopstier Mix, vertrok naar KI Kampen. Helaas manifesteerde de potentie voor hoge melkproductie zich niet in Sannies nageslacht. Van der Hulst: 'Sannies productieaanleg is bij Santos niet terug te vinden. Ook haar vrouwelijke nakomelingen hebben die vreemd genoeg niet. We hebben dat nooit kunnen verklaren, maar toeval

Stammoeder Marian 88 staat aan de basis van een succesvolle koefamilie

speelt ook mee. Fokkerij is niet één en één is twee.' Naast de vijf eervolle vermeldingen van Sannie 3, stond Van der Hulst vaker met koeien in de topvijf van het productieklassement, totaal maar liefst 13 keer (tabel 2). Vier daarvan kwamen op het conto van Amerikaan 11, een Topstielg. 'Die stier heeft veel sterke koeien gegeven. We hebben Amerikaan 11 nooit hoeven bekappen, zo sterk waren haar poten', weet Van der Hulst nog goed. De polderboer blijft nuchter onder de topprestaties die zijn koeien leverden. Een gewijzigd voerregime weerhoudt de huidige veestapel van vergelijkbare producties. 'Nu kijk ik anders tegen een hoge productie aan dan destijds. Ik voer veel restproducten van de akkerbouw,

Marian 123 (v. Cowboy), één van de vijf verschillende Mariannen die in de topvijf van het productieklassement stond

zoals uien en wortelen. Die laatste liters zijn leuk, maar ook erg duur.'

Koefamilie

Eén koefamilie springt frequent in het oog: de roodbonte Mariannen van Edwin Groot Zwaaftink uit Wijhe. Vijf verschillende Mariannen (88, 123, 126, 149 en 158) stonden één of meerdere malen in de topvijf van Nederlands hoogstproductieve roodbonten. Edwin Groot Zwaaftink reageert verheugd op het nieuws: 'De Mariannen hebben het altijd al goed gedaan. Het zijn boerenkoeien, ze kalven vlot af en worden vlot weer drachtig.' Geluk speelt volgens de melkveehouder ook een rol: 'Alles moet kloppen. Zodra een koe tot zulke producties in staat blijkt dan mag de krachtvoergif ook wel boven de norm liggen. Als dat het verschil maakt tussen 10.000 of 12.000 kg melk, dan kan die laatste kilo krachtvoer wel uit.' Het succes van de koefamilie begon bij Marian 88, een zuivere MRIJ-dochter van Berend, die ondanks haar hoge leeftijd van bijna twintig jaar nog steeds op het bedrijf aanwezig is. 'Ze

naam koe	vader	frequentie	eigenaar + woonplaats
zwartbont			
Sannie 3	Superstar	5	Mts. Van der Hulst, Zeewolde
Amerikaan 11	Tops	4	Mts. Van der Hulst, Zeewolde
Anna 86	Marlin	3	Mts. Op 't Hof, Kapelle
Julia 16	Very	3	L. Agricola, St.-Nicolaasga
roodbont			
Johanna 21a	Werna's Gerard	5	J. R. Otten, Terwolde
Marian 123	Cowboy	4	W. J. M. Groot Zwaaftink, Wijhe
Annemiek 6	Dominator	3	A. J. Damman, Zwolle
Bontje 258	Maradonna	3	Mts. Spruit-Heinsbroek, Zegveld
Mies 113	Donald 33	3	A. H. Zonnenberg, Herpen
Roza 23	Manuel 142	3	A. L. Vink, Groot Ammers

Tabel 1 – Frequentie van topproducenten zwart- en roodbont in de topvijf van het melkproductieklassement de afgelopen 15 jaar

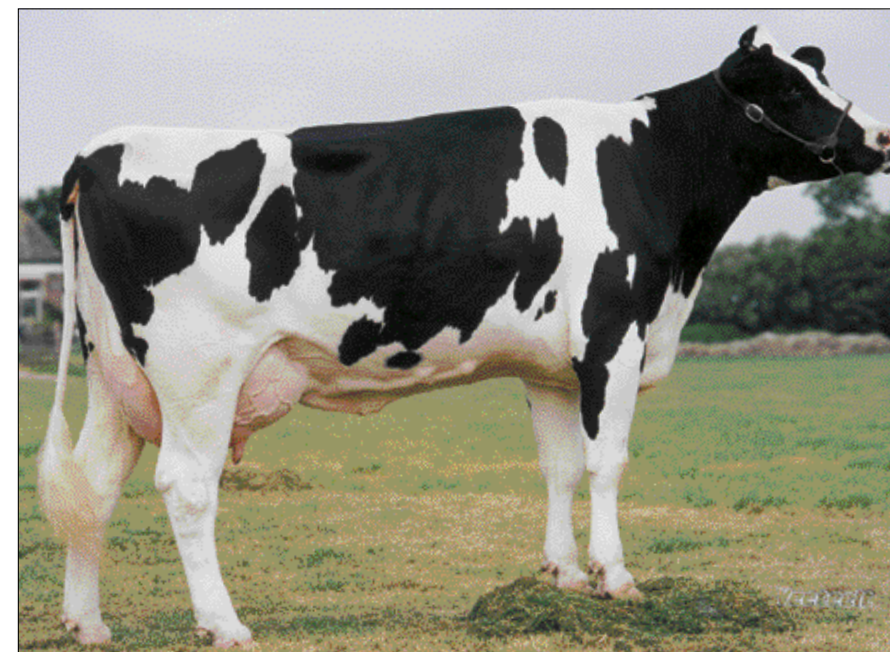
wordt wel ouder, maar is verder nog gaaf. In haar leven is ze twintig keer gespoeld; ik moest zelfs een tweede schets aanvragen, de oude kaart was volgeschreven', vertelt Groot Zwaaftink. De Mariannen genieten vanuit allerlei hoeken KI-interesse. Zo staat de jonge Tulipdochter Marian 171 onder contract met Stadel, terwijl Marian 177 (v. Tonny's Ajax) een zoon van Albert J leverde voor het MRIJ-

programma van Holland Genetics. Omwille van het succes bij MRIJ houdt Groot Zwaaftink nog een aantal Mariannen ras-zuiver.

Jong talent

Veeteelt speurde ook naar koeien die het op jonge leeftijd al ver wisten te schoppen in de topvijf van de Nederlandse productiestatistieken (tabel 3). De aanvoer-

Skalsumer Pietje 239, volle zus van Sunny Boy en op jonge leeftijd al in de statistieken

bedrijf, woonplaats aant. vermeldingen	
zwartbont	
Mts. Van der Hulst, Zeewolde	13
D. P. Kroondijk, Vrouwenparochie	4
N. F. J. R. Scholman, Linschoten	4
L. Agricola, St.-Nicolaasga	3
Mts. Op 't Hof, Kapelle	3
roodbont	
W. J. M. Groot Zwaaftink, Wijhe	11
J. R. Otten, Terwolde	9
A. H. Zonnenberg, Herpen	6
A. L. Vink, Groot Ammers	5
D. W. Luiten, Aalten	5
J. J. M. Offenbergh, Toldijk	4
J. H. M. Hermanussen, Beers	3
Mts. Spruit-Heinsbroek, Zegveld	3
A. J. Damman, Zwolle	3

Tabel 2 – Aantal vermeldingen per bedrijf in de topvijf van het melkproductieklassement de afgelopen 15 jaar

der van dat klassement kent een wijdvertakte familie. Skalsumer Pietje 239 is een volle zus van niemand minder dan Sunny Boy. Ze startte op een afkalfleeftijd van 28 maanden haar productie, die uitkwam op 13.053 kg melk met 5,58 % vet en 3,74 % eiwit in 304 dagen. Haar eigenaar, Minne Blanksma uit Schalsum, weet Pietje nog goed voor de geest te halen en schrijft haar prestatie toe aan de hoge genetische achtergrond. 'Ze heeft een geweldige afstamming. Sunny Boy's moeder was een super fokkoe, ze gaf zo'n 200 embryo's. Pietje 239 zelf bediende zich van een zwaar frame, voor haar leeftijd was ze vrijwel volwassen. 'Gezondheidsproblemen dwongen Blanksma te stoppen met melken. Het melkquotum werd verkocht en Blanksma vormde zijn melkveebedrijf om tot fokbedrijf. De topprestatie van Pietjes vaarzenlijst bewoog

Sannie 3 (v. Superstar) stond vijf keer in de topvijf van het productieklassement

Koefamilies vallen op in het historisch productie-overzicht

Ode aan oudegedienden

naam koe	vader	lft.	dgn.	kg m.	% v.	% e.	LW	rang v. + e.	jaargang	eigenaar
zwartbont										
Skalsumer Pietje 239	Nehls	2,04	304	13.053	5,58	3,74	208	1220	1989	M. Blanksma, Schalsum
Adel Elmira	CMV Mica	3,00	312	14.866	5,36	3,84	186	1334	2000	J. Aalberts, Balkbrug
Neeltje 118	Ken Royal	3,01	312	13.678	4,84	3,42	156	1105	1988	A. Neppelenbroek, Drijber
Kuyck Tonic 3070	Tonic	3,02	472	20.769	5,34	3,36	144	1333	2000	D. P. Kroondijk, Vrouwenparochie
Mascot 2974	Mascot	3,02	309	16.360	4,56	3,62	160	1318	1998	D. P. Kroondijk, Vrouwenparochie
roodbont										
Daat 231	Mathador 10	3,02	458	13.901	4,87	3,89	144	890	2001	H. en G. van der Heijden, O.-W.-Middelbeers
Wilma	Robert 5	3,03	337	13.695	4,51	3,68	140	1039	1994	D. W. Luiten, Aalten
Massia 9	Jubilant	3,03	508	14.517	5,45	4,15	137	1018	1996	J. J. M. Offenbergh, Toldijk
Jet 56	Derrick	3,07	368	15.560	4,57	3,59	160	1082	1997	Mts. G. Luchtenberg, Laag Zuthem
Fannie 17	Piet 225	3,11	428	11.898	4,73	3,97	125	886	2002	Mts. Bekkers, St. Oedenrode

Tabel 3 – Vijf jongste topproducentes zwart- en roodbont in de topvijf van de afgelopen 15 jaar

Minne Blanksma ertoe haar verder te benutten voor ET. De Nehlsdochter verzielde haar melkproductievermogen in de fokkerij niet in de vorm van een fokstier. Wel behaalde Jabotdochter Pietje 452 in 1998 de tweede plaats van het vaarzenklassement. De met 89 AV opgenomen koe produceerde op het bedrijf van de familie Agema uit Kollumerpomp 22.643 kg melk met 4,45 % vet en 3,58 % eiwit in 575 dagen.

Maar het Sunny Boybloed liet zich vaker gelden de afgelopen 15 jaar. Met elf dochters (tabel 4) in de topvijf van de Nederlandse productiestatistiek tekent de fokstier het vaakst als vader. Bij roodbont is dat Werna's Gerard, maar dat is volledig te danken aan één koe: Johanna 21a.

Kampioen eiwitgehalte

Uitblinkers in het eiwitgehalte binnen het selecte gezelschap zocht Veeteelt ook op (tabel 5). Eener Jet 513 van mts. Van Burgsteden uit Een stak haar zwartbonte collega's daarbij de loef af. De Constan-

tijndochter realiseerde een lijst van 15.072 kg melk in 352 dagen. Het vetgehalte bedroeg 5,85 %, het eiwitgehalte 4,08 %, waarmee Eener Jet zich kampioen eiwitgehalte mag noemen. In het roodbontkamp gaat die eer naar Frederika 41 van Henk en Ans Arfman uit Vorden. Frederika 41 realiseerde in 485 dagen een productie van 14.946 kg melk met 5,77 % vet en 4,18 % eiwit. Henk Arfman had er nooit bij stilgestaan dat Frederika 41 van alle topproducentes uit de topvijf het hoogste eiwitgehalte realiseerde. Vader Pigeonwood is evenwel een specialist op het gebied van gehalten. 'Het streven is om het eiwit bij de stierkeuze niet te vergeten. Een gedeelte van Frederika's productie zal erfelijk bepaald zijn, maar op ons bedrijf is het eiwitgehalte altijd wel hoog geweest', verklaart Arfman.

Tijmen van Zessen

stier	frequentie	verschillend	
		aantal dochters	
zwartbont			
Sunny Boy	11	9	
Marlin	5	2	
Superstar	5	1	
Tops	5	2	
Nehls	4	4	
Very	4	2	
Jubilant RF	3	2	
Rocket	3	3	
roodbont			
Werna's Gerard	5	1	
Cowboy	4	1	
Marty	4	3	
Caveman	3	3	
Dominator	3	1	
Donald 33	3	1	
Manuel 142	3	1	
Maradonna	3	1	

Tabel 4 – Vaderfrequentie van topproducentes zwart- en roodbont uit de topvijf van de afgelopen 15 jaar

Tabel 5 – Rangschikking op percentage eiwit van topproducentes zwart- en roodbont uit de topvijf van de afgelopen 15 jaar

naam koe	vader	lft.	dgn.	kg m.	% v.	% e.	LW	rang v. + e.	jaargang	eigenaar
zwartbont										
Eener Jet 513	Constantijn	3,02	352	15.072	5,85	4,08	190	1349	1997	Mts. A. en J. van Burgsteden, Een
Claudia 31	Celsius	4,06	521	23.316	4,86	3,97	146	1345	2002	N. F. J. R. Scholman, Linschoten
Lena 168	Sunny Boy	5,03	352	14.073	5,56	3,90	145	1240	2000	Mts. Aalberts, Zetten
Adel Elmira	CMV Mica	3,00	312	14.866	5,36	3,84	186	1334	2000	J. Aalberts, Balkbrug
Corrie 174	Rocket	11,06	342	17.951	4,38	3,79	—	1355	1996	B. A. Blanken, Spanbroek
roodbont										
Frederika 41	Pigeonwood	5,11	485	14.946	5,77	4,18	151	1108	1999	Mts. Arfman, Vorden
Massia 9	Jubilant	3,03	508	14.517	5,45	4,15	137	1018	1996	J. J. M. Offenbergh, Toldijk
Janny 83	Wilco	5,08	510	14.114	4,93	4,15	148	933	1998	Mts. Overmars, Wijhe
Mia 81	Jubilant	3,11	671	20.037	5,67	4,04	131	1096	2000	A. J. v.d. Mortel, Deurne
Mies 113	Donald 33	6,06	418	13.436	4,50	4,03	120	900	2000	A. H. Zonnenberg, Herpen